

Lausunto Ilmastovuosi- kertomuksesta 2023

K 17/2023 vp Ilmastovuosikertomus 2023
Eduskunnan talousvaliokunta 22.11.2023

Ari Nissinen
Kehittämispäällikkö ja johtava tutkija

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Tarvittavien päästövähennysten kustannukset ja kansantaloudelliset vaikutukset

Jotta EU-velvoitteet ja hiilineutraaliustavoite voitaisiin saavuttaa, tulisi **päästöjen hinnoittelun kokonaisuudessaan heijastella** vähintään kustannusoptimoinnin mukaista **rajakustannusta** (100-120 EUR/tCO₂-ekv vuosina 2030-2050).

Maankäyttösektorilla on löydettävissä useita toimia, joiden kustannusvaikuttavuus toteuttaa tämän.

Taakanjakosektorin ja maankäyttösektorin päästötavoitteiden saavuttaminen edellyttää **päästöverotuksen merkittävää kiristämistä ja myös investointitukia**.

Kokonaisuudessaan kansantuotteen ennakoidaan muuttuvan vain vähän, sillä vaikutukset kumoavat toisiaan ja suurimmat toimet kohdistuvat suhteellisen pieneen osaan kansantaloutta.

Päästötavoitteiden saavuttamisesta ja maankäytön ilmastosuunnitelmasta

Nettopäästötavoitteiden saavuttamiselle **suurimman riskin muodostavat maankäyttösektorin nettopäästöt**, ja niissä erityisesti metsien nettonielun merkittävä pieneneminen viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Suomi on jäämässä tavoitteista jopa useilla miljoonilla hiilidioksidiekvivalenttitonneilla (Mt CO₂-ekv) vuositasolla.

Maankäytön ilmastosuunnitelman eli MISUn uusi laatiminen olisi syytä tehdä jo tällä vaalikaudella. Ja aloittaa ohjauskeinoista, joiden avulla voitaisiin varmistaa, että metsien ja koko maankäyttösektorin nettonielu on riittävän suuri suhteessa tavoitteisiin.

Maatalous ja ruoka, liikenne

Maatalouden taakanjakosektorin sekä maankäyttösektorin päästöt ovat pysyneet jokseenkin samansuuruisina viime vuosina.

Alan reilun siirtymän tueksi on tärkeää luoda **selkeä toimintaohjelma turvamaiden päästöjen vähentämiseksi (lausunnossa on 5 taloudellista keinoa).**

Lisäksi ruualle ravitsemussuosituksen toteutus ja kansallinen ruokastrategia.

Liikenteen ilmastopäästöjen vähentäminen ilmastomuutoksen hillitsemiseksi on välttämätöntä.

On syytä varautua siihen, että liikenteen päästöjä on tarpeen vähentää voimakkaammin kuin KAISUssa arvioitiin.

Riskejä: Kasvaako sähköautojen määrä ennakoidusti, miten latausinfra tukien poisto vaikuttaa, miten jakeluvelvoitteen muokkaus vaikuttaa.

Rakennusten korjaustuet ja kuntien ilmastosuunnitelmat olennaisia hyvälle päästökehitykselle

On riski, että hyvin käynnissä ollut energiakorjaustoiminta ja öljylämmityksestä luopuminen hidastuvat tulevina vuosina, kun tuet on leikattu valtion budjetista 2024.

Tämä riski konkretisoituu rakennussektorille ajankohtana, jolloin rakentaminen on muutenkin hidastunut.

Kuntien toiminta on tärkeää Suomen hiilineutraalitavoitteiden saavuttamisessa 2035 mennessä.

Ilmastolakiin (423/2022) lisättiin maaliskuussa 2023 kunnille velvoite laatia **ilmastosuunnitelma** ja päivittää se vähintään kerran valtuustokaudessa.

Hallitusohjelmassa kirjaus on peruttu, ja **rahoitus on poistettu** valtion budjetista 2024.

Julkiset hankinnat. Sopeutuminen. Tarve parempaan päästökehityksen ennakkointiin.

Julkisten hankintojen merkitystä korostetaan usein talouden tervehdyttämisessä. Silti julkisten hankintojen osaamiskeskus **KEINOn rahoitus loppuu helmikuussa 2024.**

Ilmastomuutokseen sopeutumista olisi rahoitettava. **Ennakoiva sopeutuminen** tarkoittaisi vuosien **2040-2070 aikana 5–8 miljardia euroa pienempiä menetyksiä** kansantalouteen, verrattuna reaktiivisiin sopeutumistoimiin.

Ilmastovuosikertomus avaa näköaloja eri politiikka-alueiden vuorovaikutuksiin ja keskinäiseen johdonmukaisuuteen.

Mutta tilanteessa, jossa epävarmuudet ovat suuria ja tilanteet muuttuvat nopeasti, **olisi hyvä kehittää dynaamisempaa ja ajantasaisempaa päästöjen kehityksen ja ennakkoinnin seurantaa (digitaalinen palvelu)**, joka mahdollistaisi nopeidenkin korjaustoimien valmistelun.

Kiitos!

Lausunnon valmisteluun osallistuivat kehittämispäällikkö Ari Nissinen, ryhmäpäällikkö Katriina Alhola, tutkimusprofessori Minna Kaljonen, kehittämispäällikkö Hanna-Liisa Kangas, kehittämispäällikkö Petrus Kautto, erikoistutkija Sampo Pihlainen, ryhmäpäällikkö Johan Munck af Rosenschöld, ryhmäpäällikkö Tuuli Myllymaa, ryhmäpäällikkö Laura Saikku, ryhmäpäällikkö Sampo Soimakallio, johtava tutkija Emilia Suomalainen, suunnittelija Katriina Virtanen, ja professori Jyri Seppälä.

Sähköposti: etunimi.sukunimi@syke.fi

Puhelin: Syke vaihde +358 295 251 000, Ari +358 295 251 457

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute